

# EIERSKIFTEKURS

For dere som ser at et generasjonsskifte nærmer seg

## ØSTFOLD BONDELAG



Østfold Bondelag ønsker at alle får en god eierskifteprosess. Det er vanskelig å gjøre alle til lags, men med gode forberedelser og åpen og inkluderende dialog, ligger det godt til rette for et vellykket eierskifte.

Derfor arrangerer Østfold Bondelag kurs for dere som er på tur inn i næringa, på tur ut av næringa, eller på annen måte er involvert i en gardsoverdragelse. Vi har arrangert eierskiftekurs flere ganger, og vi gleder oss over å ha Ole Christen Hallesby og Mariann Andersen med på laget.

Sammen vil vi bidra til gode eierskifter i landbruket!

### Kurssted og tid

Kurset er på [Østgaard](#) i Halden  
lørdag 2. november 10:00-17:00  
søndag 3. november 10:00-16:00

### Påmelding

Påmelding via [deltager.no](http://deltager.no)

Påmeldingsfrist: 15. oktober 2019.  
OBS: Begrenset antall plasser.

Informasjon: Østfold Bondelag  
v/ Ida Marie Strekerud,  
[ida.marie.strekerud@bondelaget.no](mailto:ida.marie.strekerud@bondelaget.no)  
eller telefon 950 04 216.

[www.bondelaget.no/ostfold](http://www.bondelaget.no/ostfold)

## Start prosessen sammen på kurs

Det er mange temaer som skal behandles i en eierskifteprosess i en familie. En god begynnelse kan være å starte med et kurs.

Tilbakemeldingene fra tidligere kurs viser at deltakerne opplever det som nyttig med en samlet framstilling av de problemstillinger som er aktuelle ved et eierskifte i familien.

De aller fleste har et ønske om åpenhet i familien i forbindelse med et generasjonsskifte. Å bli inkludert og få informasjon som gjør at alle forstår hva som skjer, kan bidra til å rydde vekk mange misforståelser. Et kurs om eierskifte gir denne muligheten. Deltakere som har tatt med seg flere i familien, spesielt partnere, men gjerne også søsken, opplever at de får et større utbytte av kurset.

### Gi rom for mennesket i prosessen

Mange forbinder et eierskifte med vanskelige skatteregler og skjemaer som man ikke vet hvordan skal fylles ut. Men for de fleste er de mellommenneskelige temaene de mest avgjørende å få behandlet på en god måte. I et eierskiftekurs er det derfor viktig at ikke fokus på de formelle sidene fortrenger de uformelle sidene.

Vi løser dette på ulike måter i kurset. Foruten forelesning og rollespill fra foreleserne, gis det også rom for gruppesamtaler hvor gruppen primært består av deltakere fra samme familie.

Ved et par temaer deler vi yngre og eldre generasjon for å gi de et par timers individuelle forelesninger.

## Familievennlig pris

Pris som inkluderer kurs, materiell og alle måltider:

Medlemmer i Norges Bondelag: kr 2.000 for første person fra familien, deretter kr 1.500 pr person for de neste i familien

Ikke-medlemmer: kr 3.000 for første person fra familien, deretter kr 1.800 pr person for de neste i familien

Hvis noen ønsker å overnatte, må det organiseres på egen hånd.

**Det blir kaffe og rundstykker fra kl 9:30 begge dagene.**

## Dette er aktuelle elementer i eierskiftet

Det er mange forhold du skal vurdere ved et eierskifte. Disse blir behandlet på eierskiftekurset:

- *Odelsrett*
- *Arv, gave og åsete*
- *Særeie / felleseie*
- *Verdsetting*
- *Økonomi*
- *Finansiering*
- *Skatt og avgift*
- *Avtaler og skjema*
- *Tidligpensjon*
- *Åpenhet i familien*
- *Hvem skal overta?*
- *Rettferdighet*
- *Boforhold*
- *Rett tidspunkt*
- *Verdisyn*
- *Forventninger*
- *Sammen på tunet*

## Dette sier tidligere deltakere om kurset:

- Veldig lærerikt
- Dette kurset har helt snudd en situasjon med store utfordringer til noe vi nå kan diskutere. Tusen takk!!
- Tydelige og klare foredragsholdere. Veldig bra!
- Som søsken synes jeg kurset var veldig nyttig og interessant. Vil anbefale andre søsken å delta!



### *Temaet trenger tid*

Å gjennomføre et generasjonsskifte er en prosess. Noen temaer trenger tid til modning for at en skal kunne ta gode avgjørelser. Eksempler på dette er framtidige boforhold og rett tidspunkt for overdragelsen. Også i forhold til planlegging av pensjon og skattefritt salg, er det viktig å starte planleggingen i god tid. Derfor har mange god nytte av å dra på eierskiftekurs 2 - 7 år før man har tenkt å gjennomføre eierskiftet.

Vår erfaring er at når partene er sammen over to dager, får de et bedre utbytte. Det er intenst, men gir også en sammenhengende og god prosess. Samtidig får du sjansen til å være sammen med andre som er i samme situasjon og livsfase.

I deler av kurset deler vi gruppen i unge og gamle. På den måten får vi tatt opp mer relevante temaer ut fra livssituasjon.

Som deltaker får du et manus på cirka 70 sider som kan fungere som et godt oppslagsverk i ettertid.

Her er foreleserne dere vil møte:

### *Ole Christen Hallesby*

driver selvstendig som veivalgsrådgiver for bønder. Temaene er i krysningssområdet mellom økonomi og psykologi: Eierskifter, investering, næringsutvikling og veivalg.



### *Mariann Andersen*

arbeider i samme firma med ledelse, kommunikasjon og krisehåndtering. Hun er sertifisert som rådgiver innen JTI og har utdanning innen konflikthåndtering.

Har du spørsmål om faglig innhold på kurset kontakter du

Mariann eller Ole Christen på  
e-post: [post@hallesby.no](mailto:post@hallesby.no)  
telefon: 33 32 11 11